

Till Konungen.

Till fullgörande av den riksantikvarien enligt § 9 i Eders Kungl. Maj:ts nådiga instruktion för riksantikvarien och Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens tjänstemän åliggande skyldigheten att till Eders Kungl. Maj:t inkomma med årsberättelse över de under Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens vård ställda statssamlingarna samt över åtgärder, vidtagna för fornlämningars förtecknande och vård, får jag i underdånighet anföra följande:

I

1 och 2. **Statens Historiska Museum och Myntkabinet-**tet hava under året tillväxt genom 202 förvärv (inv. 16378—16579), varav 112 äro inköp för statsmedel, 49 fynd från sy-

stematiska utgrävningar eller tillfälliga jordarbeten, 38 gåvor, 2 depositioner och 1 avgjutning. De enskilda förvärven innehålla oftast var för sig flera, stundom ett mycket stort antal föremål. Bland gåvorna märkas en donation av värdefulla föremål från förhistorisk, medel- och nyare tid, överlämnad enl. testamente efter rådmannen J. G. Siljeström, vidare ett 50-tal kinesiska bronsvapen m. m. ur vicekonungen Li-Hung-Tschangs samling, skänkta av disponent Melker Lyckholm i Göteborg. Med Eders Kungl. Maj:ts tillstånd ha tvänne mässhakar och ett antependium under en månads tid varit utlånade till Tensta kyrka i Uppland samt den s. k. Skogstapeten under en månad till Nordiska museet.

Myntkabinettet har ihågkommit med en del gåvor, däribland 40 17-maj-medaljer, skänkta av herr O. Bronn, Kristiania, samt 400 tyska krigsnödmyntsedlar, skänkta av herr C. G. Hesselblad.

Sedan Eders Kungl. Maj:ts beviljat ett anslag på 4,650 kr., har elektrisk belysning införts i museets kyrksal, i dess bibliotek och stenåldersmagasin. Arbetet med konservering av medeltida träskulpturer i Statens Historiska Museum har fortsatt, sedan Eders Kungl. Maj:ts lämnat ett ytterligare anslag av 4,100 kr.

3. **Antikvariskt-topografiska arkivets** båda serier, den ena innehållande anteckningar om fornlämningar, fornfynd, kyrkor och andra äldre byggnadsverk med inventarier, den andra motsvarande grupper avbildningar (största delen fotografier) jämte ett stort antal fotografiska negativ, hava under året starkt ökats. Bland större förvärv märkas fyra målningar av fröken E. W. von Waltersdorff återgivande detaljer från St. Göransgruppen i Stockholms Storkyrka före och efter pågående restaurering, över 800 plåtar tagna vid utställningen av äldre kyrklig konst i Strängnäs 1910 samt en samling fotografier över medeltida gravstenar på Gotland, skänkta av apotekaren J. W. Hamner. Inalles ha över 3,000 nya negativ förvärvats under det gångna året. Såsom bihang till avbildnings-

samlingen finnes en samling av omkring 28,000 bildklichéer samt omkring 6,000 ljusbilder för skioptikon. Även dessa samlingar ha i hög grad ökats.

Bibliotekets tillväxt framgår av följande tabell:

	Antal verk:	Antal band eller häften:
Genom köp	76	375
” gåvor	170	367
” byten	382	1,277
Tillhopa	628	2,019

De i tabellen upptagna bytena äro erhållna genom av Akademien knutna förbindelser med sällskap och institutioner, vilkas antal f. n. uppgår till 794. Av de äldre bytesförbindelserna ligga dock åtskilliga ännu nere på grund av krigets verkningar. Frånsett lån till Akademiens tjänstemän och de talrika tillfällen, då besökande inom Akademiens lokaler begagnat dess bibliotek, har utlåningen under året omfattat 465 volymer.

Vid dessa institutioner hava under året tjänstgjort följande Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens *tjänstemän*:
Riksantikvarie och föreståndare för samlingarna: fil. dr Bernhard Salin, utnämnd år 1913; tjänstledig den 1 jan.—14 okt., då tjänsten uppehölls av antikvarien Janse; under återstoden av året i och för utarbetande av förslag till program för nybyggnad åt Akademien och Statens Historiska museum m. m. entledigad från övriga med riksantikvariebefattningen förenade åligganden, då antikvarien Janse var förordnad att med berörda inskränkning uppehålla riksantikvariebefattningen.

Antikvarier och avdelningsföreståndare: för medeltiden och nyare tiden fil. dr Otto Janse, utnämnd år 1909 (andre amanuens år 1907); t. f. riksantikvarie 1 jan.—14 okt. och, med nyss angivna inskränkning, 15 okt.—31 dec., då antikvarietjänsten uppehölls av amanuensen Brandel;

för järnåldern fil. dr Ture J:son Arne; utnämnd år 1909; för sten- och bronsåldern fil. dr Otto Frödin; utnämnd år 1919; tjänstledig 1—15 nov.; då antikvarietjänsten uppehölls av amanuensen Hallström;

för myntkabinettet (Hjertbergsk antikvarie) fil. dr Bror Schnittger, utnämnd år 1915.

Skrivbiträde: fru Lillot Hildebrand, ordinarie år 1912.

Amanuenser: fil. lic. Gustaf Hallström (1909) sedan år 1910;

docenten fil. dr Sune Lindqvist sedan år 1910;

docenten fil. dr Andreas Lindblom sedan år 1910, vilken under året vistades utomlands såsom Letterstedtsk stipendiat; arkitekten Sven Brandel sedan år 1917;

fröken Agda Reuterskiöld (1902) sedan år 1910;

fröken Elsa Broman sedan år 1910;

fil. mag. fröken Maj Sondén sedan år 1918.

Bibliotekarie: fil. kand. fröken Sigrid Leijonhufvud sedan år 1901.

Tecknare: Teckningsläraren Olof Sörling sedan år 1890.

Räkenskapsförare och amanuens vid Myntkabinettet: fru Rosa Norström sedan år 1899.

Konservator: Erik Sörling sedan år 1910.

Extra skrivbiträde: fröken Grittel Koch sedan år 1919.

Fotograf och konservatorns biträde: fröken Ella Öberg.

Samlingarna hava varit öppna för allmänheten söndagar (kl. 1—3) och helgfria vardagar utom måndagar (under maj—sept. kl. 12—3, övriga månader kl. 12—2) med fritt tillträde vad beträffar söndagar, tisdagar och fredagar, eljest mot en avgift av 25 öre person. Besökandes antal har under året utgjort 40,389. Tjänsterummen hava varje söckendag varit tillgängliga kl. 11—3.

II

Undersökningar av fornlämningar och äldre byggnader.

Under året hava inom riket följande mera betydande undersökningar av fornlämningar och äldre byggnader företagits

på uppdrag eller med tillstånd av riksantikvariern. I allmänhet äro kostnaderna bestridda av Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien dels för med dylikt ändamål till dess förfogande ställda statsmedel, dels med Akademiens egna medel.

När genom undersökningarna vunna fynd inkommit till Statens Historiska Museum, angives detta i förteckningen genom tillfogande av de inventarienummer, varunder de därstädes (stundom först 1921) antecknats. I andra fall angivas de museer, som fått tillstånd att behålla fynden, för så vitt avgörande därom träffats.

Från hednatiden.

Blekinge. Genom en av redaktören Per Persson i Sölvesborg åstadkommen insamling sammanbraktes medel för undersökning av en större gravhög, kallad Signills bur, nära Ysane kyrka. Traditionen har åtminstone sedan början av 1600-talet sammanknutit högen med sagan om Hagbard och Signe. Undersökningen utfördes av antikvariern T. J. Arne. Det visade sig, att högen, vars av människor uppförda del mätte 19 m. i diam. och 2,30 m. i höjd, härrörde från mitten av bronsåldern, men att efterbegravningar skett under romersk järnålder och vikingatid (inv. 16614). Besiktning och förberedande undersökning verkställdes även av antikvariern Arne på ett par flatmarksgravfält från yngre bronsålder i Bräkne-Hoby och Ramdala socknar.

Bohuslän. Intendenten G. Sarauw har vid Vitsten, Västergården i Solberga socken undersökt 14 gravhögar från vikingatiden, som sedermera fått borttagas (fynden t. v. i Göteborgs Museum). Av densamme har även undersökts ett bronsåldersröse vid Uleberg i Tossene socken, till vars borttagande tillstånd lämnats. Vidare avslutades en 1918 påbörjad undersökning av en stenåldersboplats vid Runsås i Onsala socken. Krukskärvor med snodd- och gropkeramik samt flintredskap

från den tjocknackiga yxans tid påträffades. Oberoende av boplatsen men inom dennas område hittades ett depåfynd från bronsåldern, bestående av en spjutspets och 2 hålkxor av brons. Vid Starrkärr i Ödsmåls socken undersöktes en annan stenåldersboplats med fynd av lihultxor (fynden från båda boplatserna i Göteborgs Museum). Slutligen undersöktes ett gravröse, "Grythög" vid Tingstad i Backa socken, liksom de nämnda boplatserna av intendenten G. Sarauw. Högen har efter undersökningen och sedan Akademien lämnat tillstånd därtill borttagits av Göteborgs stads hamnstyrelse.

Dalsland. Invid ett grustag på gården Hagen i Ödesborgs socken genomgrävde dr Hanna Rydh två högar, vilkas borttagande begärts och även sedermera medgivits (inv. 16546). Inspektion av fornlämningar har utförts av amanuensen G. Hallström i Nössemarks socken.

Gestrikland. Vid Finnäs gård i Ö. Fernebo socken undersöktes av fil. kand. Sven Kjersén 4 genom schaktning förstörda gravhögar från vikingatiden (inv. 16476).

Gotland. Anläggningen av järnvägen mellan Tingstäde och Lärbro har nödvändiggjort borttagandet av ett antal gravrösen i Backhagen, Tingstäde socken; undersökningen av gravarna utfördes av fil. kand. Harald Hansson, som konstaterade, att de i allmänhet tillhörde romersk järnålder och innehöllo diverse vapen och smycken. Undersökningen bekostades delvis av järnvägsbolaget (inv. 16492). Efterundersökning av ytterligare några gravrösen närmare Lärbro har gjorts av amanuensen G. Hallström. Den senare inspekterade även fornlämningar i Martebo och Lummelunda socknar.

Vid Vallbys i Hogräns socken ha antikvarien T. J. Arne och konservator E. Sörling undersökt ett överplöjt gravfält med låga stenrösen från latënetiden. Gravarna innehöllo talrika vapen, i en enda grav upp till 8 à 9 svärd förutom spjutspetsar, sköldbucklor m. m. En grav innehöll en järnsporre, den äldsta som hittills anträffats i Sverige (inv. 16495).

Vid Roes och Uddvide i Grötlingbo socken måste ett dus-

sin smärre rösen borttagas för att möjliggöra därvarande sandstensbrotts utvidgning. Den dessförinnan nödvändiga undersökningen utfördes av antikvarien Arne. Härvid befunnos en del gravar tidigare plundrade. De daterbara fynden tillhörde folkvandrings- och vikingatiden (inv. 16598). Vid Nygranne i Fide socken besiktigades samtidigt fyndplatsen för en grav med bronssaker och pärlor tillhörande romersk järnålder (inv. 16447). Vid Liffride i Lärbro socken utgrävde konservator E. Sörling tvänne gravrösen, vilkas borttagande sedermera medgivits. En kämpagrav belägen vid Svenskens i Endre socken slutundersöktes av antikvarien Arne (inv. 16616).

På Stora Karlsö företogs av antikvarien Schnittger inspektion av det stora "Röset" på öns östra platå, vilket skadats under 1915. Flertalet av de rösen vid Norderhamn, som på 1890-talet undersöktes, blevo igenfyllda och återställda i sitt ursprungliga skick. Det vidsträckta gravfältet med större och mindre rösen vid Söderhamn kartlades, specialplaner över hällkistorna å gravfältet upprättades och de blottade rester av människoben, som lågo i de längesedan plundrade gravarnas botten, tillvaratogs (inv. 16551).

Diverse fornlämningar på norra Gotland inspekterades av antikvarien Schnittger.

Skåne. H. K. H. Kronprinsen och antikvarien O. Frödin undersökte vid Sofiero ett jordtäckt röse från bronsåldern. Det innehöll en centralgrav och en sekundärgrav från per. III, samt ett par yngre sekundärgravar, samtliga brandgravar. Fynden överlämnades till Hälsingborgs museum. Av samma forskare påbörjades undersökningen av en delvis sedan gammalt ramponerad gånggrift vid Glumslöv.

På Esperöds gård vid Kivik i Mellby socken kartlades ett av små rösen bestående gravfält från yngre bronsåldern. Fyra av dessa rösen samt en större hustomtning av över 40 m:s längd undersöktes av antikvarien T. J. Arne (inv. 16615). Tre dylika små rösen strax väster härom blevo utgrävda av fil. dr Folke Hansen.

Vid Lunnom i Broby socken har antikvarien Arne jämte skriftställaren P. Johnsson undersökt och fotograferat 6 större stenblock med av människor inhuggna, skålformiga fördjupningar, s. k. älvkvarnar. Den senare har sedermera påträffat ytterligare 14 dylika "offerstenar" i samma trakt.

Fil. dr Folke Hansen har ytterligare utfört följande undersökningar: Vid Svarte i Balkåkra socken genomgicks ett 40-tal till större delen förstörda brandgropar från senare delen av bronsåldern, på samma plats undersöktes "Disas ting" och en brandgrop från järnåldern, varjämte en del kullfallna stenar restes. Vid Abekås i Skivarps socken påbörjades undersökningen av en ätthög med skelettgravar från slutet av stenåldern och början av bronsåldern; en liten jordkulle från järnåldern utgrävdes i Vitaby socken, ej långt från Kivik; efterundersökningar av förut anträffade enmansgravar utfördes dels å nr 6 Dagstorp i Harjagers härad (båtyxgrav), dels å nr 12 Mellby socken, Albo hd (döstdid?); två skelettgravar från medeltid eller nyare tid undersöktes vid Tygelsjö kyrka i Oxie härad. (Fynden befinna sig i Lunds Universitets hist. museum). För Etnologiska föreningen har utförts en topografisk-arkeologisk beskrivning av Kiviksområdet i Albo härad.

Amanuensen Olof Sundin har undersökt en skelettgrav från vikingatiden i Bjäresjö socken, Herrestads härad, på Ruuthsbo herregård samt ett par mindre stensättningar på samma gård. (Fynden befinna sig i Lunds Universitets hist. museum).

E. o. amanuensen Olof Källström har undersökt två förstörda skelettgravar, sannolikt medeltida, vid Assartorp i Lyngby socken, Bara härad. (Fynden befinna sig i Lunds Universitets hist. museum)

Småland. Folkskoleinspektören fil. dr Knut Kjellmark har utfört undersökningar av 2 skadade gravar vid Ekbacken i Ö. Torsås socken (inv. 16489) och av en del järnåldersgravar under flat mark vid Hedasjön i Nottebäcks socken (inv. 16491).

Vid Blädinge Norregård i Blädinge socken utgrävdes av samme forskare en hällkista från stenåldern (inv. 16490).

En skadad gravhög vid Dädesjö marknadsplats i Dädesjö socken har undersökts av baron E. Hermelin och fil. dr K. Kjellmark (inv. 16523). Den senare har på samma plats undersökt ytterligare 3 skadade högar. Vid Grimslöv Björsgården i Grimslövs socken utfördes genom antikvarien Arne kartläggning och fotografering av ett gravfält, där utgrävning företagits av fil. dr K. Kjellmark.

Södermanland. Antikvarien Arne har undersökt fyndplatsen för tvenne skelett, anträffade bredvid varandra omkring 60 cm. djupt intill ladugården på Berga nr 2 i Vadsbro socken. De härrörde sannolikt från en tidigare förstörd vikingatidsgrav (inv. 16541).

Uppland. Tjugofem gravhögar undersöktes av fil. dr Hanna Rydh vid Uppgården, Hovgården, Lindby, Mälby, Plackmyra, Kunsta, Gredby och på Ellholmen i Adelsö socken (inv. 16571—79). Inspektion av fasta fornlämningar på Adelsö samt vid Tureberg i Sollentuna socken utfördes av antikvarien Schnittger. Det slutliga återställandet av Ottarshögen i Vendels socken ombesörjdes av docenten Lindqvist, som samtidigt undersökte en vid dess fot belägen grop, som befanns ha åstadkommit i senare tid. Antikvarien T. J. Arne utförde fotografering och inspektion av det bekanta gravfältet vid Tuna i Alsike socken, varvid befanns, att två tidigare okända båtgravar under sommarens upptäckts och skadats vid rörnedsläggning. En gravhög vid Ny-Märsta i Husby-Erlinghundra socken har undersökts av amanuensen A. Julius, varefter tillstånd till dess borttagande lämnats. Likaså har borttagande medgivits av sex högar på egnahemsområdet vid Edsberg i Sollentuna socken, sedan desamma undersökts av konservator E. Sörling (inv. 16762). Den sistnämnde och antikvarien Arne undersökte några gravar under flat mark från latënetiden, belägna nära Solhem vid Hesselby, Spånga socken (inv. 16761, jfr inv. 16383). Uppe på berget tätt intill hade flera gravrösen förstörts genom makadamslagning, och det har icke hittills lyckats ställa de skyldige till ansvar.

Inspektion och förtecknande av fornlämningar har av amanuensen G. Hallström verkställt i Ytter-Grans, Över-Grans och Blidö socknar.

Värmland. Inspektion av fornlämningar har utförts av amanuensen G. Hallström i Fryksände, Sunne, Ö. och V. Emterviks, Eda och Trankils socknar.

Västerbotten. Författaren Sigurd Dahlbäck har liksom under föregående år utfört en mängd resor i Torne- och Kalix-älvarnas floddalar samt tillvaratagit en mängd stenåldersredskap, för vilka fyndomständigheterna noga undersökts.

Västergötland. Ett 200 m. norr om Särestads kyrka beläget flatmarksgravfält från förromersk järnålder, vilket sedermera fridlysts, besiktigades av antikvariern Arne (inv. 16441). Antikvariern Schnittger undersökte en boplats på stranden av sjön Anten vid Snasen i Långareds socken. Denna tillhörde den äldre delen av yngre stenåldern, dock med början i den äldre stenålderns slut (inv. 16474). Antikvariern Arne har besökt olika platser i Tranemo och Mossebo socknar, där ett antal gravrösen förstörts genom stenarnas sönderslagning till makadam, samt vidtagit åtgärder till därvarande fornlämnings skydd.

Västmanland. Docenten S. Lindqvist har utfört mätningar och kartläggning av fornlämningarna vid kronoegendomen Långby nr 1 i Badelunda socken, vilkas vård efter domänstyrelsens medgivande överlåtits på Västmanlands fornminnesförening. Vid Tibble i Badelunda socken undersöktes samtidigt några smärre skadade gravar (inv. 16440).

Ängermanland. Lektor O. B. Santesson har fortsatt sina resor inom landskapet i och för undersökning av dettas stenålder genom avvägningar och granskningar av fyndorter och äldre fynduppgifter.

Östergötland. Vid Aska Frälsegården i Hagebyhöga socken anträffades på senvintern 1920 vid bortrödjande av ett stenröse i en åker en mängd föremål från vikingatiden, tillhörande en brandgrav. Däribland märkes ett par ovala spänn-

bucklor, fyra selbågsbeslag av brons, diverse järnföremål, ett bronskärl med otydlig arabisk inskrift, rester av en anglosachsisk bronskittel, ett antal silversmycken. Konservator Sörling och antikvarien Arne påträffade vid senare undersökning av graven ytterligare föremål av brons, järn och silver samt graverade benskvivor. Den sistnämnde undersökte ytterligare ett par jordblandade stenrösen i närheten, till vilkas borttagande tillstånd lämnats av Akademien (inv. 16429 och 16560).

Fil. dr Hanna Rydh har vid Sörby i Ö. Eneby socken undersökt en rund stensättning från äldre järnålder, som innehöll en spjutspets, sköldbucklefragment m. m. (inv. 16544).

Öland. Av antikvarien Arne ha här utförts flera utgrävningar och besiktningar av skadade fornlämningar, nämligen: 1) vid bylagets grustag i N. Kvinneby, Stenåsa socken, där flera bautastenar samt hällkistor från ä. jå. bortförts; ett skadat skelett tillvaratogs; 2) vid Bjärby i Kastlösa socken hade flera stenkistor med skelett från ä. jå. förstörts; ett skelett tillvaratogs; 3) vid Kleva nr 4 i Resmo socken undersöktes fyndplatsen för en del föremål från romersk järnålder, varjämte utgrävdes en hällkista från samma tid, belägen strax nedanför västra landborgen (inv. 16617); 4) besiktigades och fotograferades en del gravfält och resta stenar i Gårdby socken.

Från medeltiden och nyare tiden.

Gotland. Sunde kyrkas kastal besiktigades av fil. dr Eckhoff. Akademien beslöt anslå 626 kr. 50 öre till dess konservering. För Ganns ödekyrka i Lärbro socken uppgjordes restaureringsförslag av amanuensen S. Brandel.

Halland. Grundmurarna till Ny-Falkenbergs kyrka undersöktes och uppmättes av amanuensen S. Brandel.

Småland. För Kroneborgs slottsruin, Hemmesjö, Drev och Sjösås ödekyrkor uppgjordes restaureringsförslag av amanuensen S. Brandel.

Västergötland. Vid Årnäs i Forshems socken fortsatte

antikvariern Schnittger uppmättningsarbetena på ruinen, varjämte fotografier togos. Konserveringsarbete utfördes på det fasta huset med undantag för tegelstenspartierna.

En äldre källare vid Torsgården i Vara socken undersöktes av rektor Sanfrid Welin, varefter dess borttagande medgavs (inv. 16496). Grunden till St. Peders sakristia i St. Peders församling, Lödöse, vilken framgrävts av docenten C. R. af Ugglas, fick efter församlingens anhållan borttagas.

Öland. Amanuensen A. Billow har med anslag av Akademien fortsatt sina undersökningar inom Gråborg i Algutsrums socken samt av den närbelägna kyrkan. I borgen anträffades lämningar av en andra portal från romansk tid samt vidare diverse föremål och husdjursben från den tidigare medeltiden (inv. 16552).

Östergötland. Arkivariern C. M. Kjellberg har inom Vadstena klosterträdgårds område anställt utgrävningar av en gammal husgrund (inv. 16445).

Antikvariern Frödin har under året fortsatt undersökningen av Sverkersgården vid Alvastra (inv. 16585; se O. Frödin, *Alvastra under medeltiden, Meddel. fr. Östergötlands Fornminnes- och Museiförening* 1921).

Omnbergsfonden, genom vilken ovanstående undersökningar bestridas, har mottagit 5,000 kronor av kapten H. Westman.

III

Särskilda åtgärder ha på initiativ eller på bekostnad av Akademien vidtagits till skyddande av en del fornlämningar.

På begäran av riksantikvariern har fridlysning utfärdats för en domarring vid Låttsbyn, Borgviken i Gunnarsnäs socken, Dalsland, för en stenåldersgrav vid Ösby i Sköllersta socken, Nerike, samt förbud mot grustäkt å två gravfält vid Kårarp i Sjögestads socken, Östergötland och 200 m. norr om Säre-stads kyrka i Västergötland. En bildsten, som stått utanför Hablingbo kyrka på Gotland har inflyttats i kyrkans vapenhus.

Tillstånd har lämnats att flytta två runstenar vid Jakobsbergs folkhögskola i Uppland 200 m. från nuv. plats; de ha ursprungligen stått vid Vibble i Järfälla socken. Likaså har medgivits, att en kullvräkt bautasten vid Källvik i Ugglum by i Partille socken får under Göteborgsutställningen flyttas till Göteborgs stad.

Som efterträdare till den i april 1920 avgångna tillsyningsmannen på Björkö i Mälaren E. Karlsson, har anställts lantbrukaren A. Rylander. Röjningsarbeten på fornlämningsområdena å statens mark ha fortsatt.

Sedan Eders Kungl. Maj:t på hemställan från Domänstyrelsen behagat beträffande den på kronoegendomen Långby nr 1 i Badelunda socken, Västmanland, befintliga s. k. Anundshögen med kringliggande fornlämningar föreskriva, att denna del av kronoegendomen framdeles skall utarrenderas allenast i den omfattning och under de bestämmelser, Domänstyrelsen i samråd med Akademien kan med hänsyn till fornminnesvården finna skäligt fastställa, har Akademien föreslagit Domänstyrelsen, att vården härav överlämnas åt Västmanlands fornminnesförening, eventuellt i form av arrende mot minsta möjliga arrendesumma, vilket föreningen förklarar sig villig åtaga sig.

Flera ansökningar om borttagande av fornlämningar och flyttande av runstenar ha även avslagits.

Till Akademien har av bankdirektör Rudolf Wallér i Visby överlämnats ett torn i Visby stads östra mur (nr 160 $\frac{1}{2}$ i Klinterotens 4:de kvarter).

Konsul Fr. Forsberg har överlämnat 5,000 kr. till den Forsbergska fonden. Av en okänd givare ha 10,000 kr. donerats till fullföljande av Adelsögrävningarna och deras publikation. Bibliotekarien Annerstedt har överlämnat sammanlagt 4,000 kr. som bidrag till det fortsatta utgivandet av Axel Oxenstiernas brevväxling. Eksjö stad har ställt 200 kr. till förfogande i och för undersökning av fornlämningar på stadens område. Av bergsingenjör Fr. Bruswitz i Limmared ha

överlämnats 1,000 kr. till Akademien för antikvariska ändamål. Av givare, som önskar vara onämnd, ha 2,500 kr. överlämnats till Akademien för iordningställande för tryckning av amanuensen G. Hallströms hållristningsarbete.

I och för topografiskt-arkeologiska undersökningar ha följande anslag lämnats av Akademien: till skriftställaren Pehr Johnsson 200 kr. för uppsökande och förteckning av fasta fornlämningar i Frosta härad, Skåne; till lektor E. Brate 300 kr. för undersökning av runstenar i Södermanland; till antikvarien B. Schnittger 600 kr. för arbetet om Stora Karlsö fornminnen; till lektor O. B. Santesson 250 kr. för stenåldersundersökningar i Ångermanland; till lantbrukare A. Rylander 150 kr. för uppsökande av hållristningar i Uppland.

Vidare ha till fil. lic. B. Thordeman lämnats 3,000 kr. som bidrag till publikation om grävningarna på Adelsö.

Vid denna mångskiftande fornminnesvård hava, vid sidan av Vitterhets Akademiens tjänstemän och av Eders Kungl. Maj:ts Befallningshavande eller av Riksantikvariens för särskilda fall anmodad kronobetjäning, företrädesvis följande personer vid upprepade tillfällen medverkat.

Disponent K. E. Andersson, Årnäs, redaktör W. Andersson, Malmö, fil. kand. O. Bannbers, Holsåker, dr J. Bring, Simrishamn, prof. S. Curman, Stockholm, skriftställaren jur. kand. Sigurd Dahlbäck, Överkalix, docenten G. Ekholm, Uppsala, herr J. Fardelin, Visby, fil. dr E. Fischer, Göteborg, prof. C. M. Fürst, Lund, konstnären Gunnar Hallström, Björkö, fil. dr Folke Hansen, Lund, fil. kand. Harald Hansson, Gamleby, intendenten Th. Hellman, Hernösand, överstelöjtnant E. Hellgren, Visby, fabriker A. N. Holm, Kivik, skriftställaren Per Johnsson, Broby, amanuensen A. Julius, Uppsala, arkivarien C. M. Kjellberg, Vadstena, intendenten Sv. T. Kjellberg, Västerås, fil. dr Knut Kjellmark, Växjö, fil. kand. Sv. Kjersén, Tärna, rektor F. Nordin, Vänersborg, vilken under året avlidit, intendenten A. Roland, Stockholm, prof. A. Romdahl, Göteborg, prof. O. Rydbeck, Lund, lektor O. B. Santesson, Uppsala, intendenten G. Sarauw, Gö-

teborg, amanuensen O. Sundin, Lund, arkivarien O. V. Wennersten, Visby, prof. E. Wrangel, Lund, domkyrkoarkitekten Th. Wählin, Lund.

Enligt § 17 i Eders Kungl. Maj:ts nådiga instruktion för riksantikvariern och Akademiens tjänstemän böra dessa samtliga verka för väckandet och underhållandet av kärlek till våra fornminnen och för spridande av kunskap om dem, samt genom vetenskaplig verksamhet bidra till vidgandet av vår kunskap om forntiden. Denna verksamhet har bedrivits huvudsakligen genom föreläsningar och vetenskapliga publikationer, till stor del utförda på tjänstemännens fritid.

T. f. riksantikvariern O. Janse har hållit några föreläsningar i Stockholm och dess närhet.

Antikvariern T. J. Arne har hållit 39 föredrag och sommarkursföreläsningar, därav 19 i Stockholm, 5 i Gestrikland, 1 i Dalarna, 3 i Uppland, 1 i Västmanland, 4 i Närke och 6 i Södermanland.

Publicerat: *Fenikierna som handelsfolk* (Affärsmannens årsbok 1920);

Ett svenskt forskningsinstitut i Konstantinopel (Ymer 1920);

Svensk fornkunskap (Vetenskaplig Forskning, Årsbok 1920);

Diverse artiklar i Nordisk Familjebok samt tidningsrecensioner.

Antikvariern Otto Frödin har hållit 53 föreläsningar, därav 2 i Stockholm, 5 i Östergötland, 4 i Västergötland, 2 i Uppland, 19 i Dalarna, 1 i Härjedalen och 20 i Norrbottens län.

Publicerat: *Alvastra under medeltiden, undersökningarna år 1919* (Medd. från Östergötlands Fornminnes- och museiförening 1920; även i Fornvännen 1920).

Antikvariern B. Schnittger har hållit ett flertal föredrag i landsorten.

Publicerat: *Hjälmen från Årnäs* (Fornvännen 1920);

Silverskatten från Östjädra (Västmanlands Fornminnesförenings årsskrift, 1920);

Hälles och Kisas gravar på Kinnekulle (Västergötlands Fornminnesförenings Tidskrift, del IV, 1, 1920);

Gotländska skeppssättningar från bronsålderns slut och järnålderns början (Aarbøger f. nord. oldkyndighed 1920).

Amanuensen Gustaf Hallström har hållit ett 40-tal föreläsningar i Stockholm och landsorten samt har som lärare i K. Lantmäteristyrelsen hållit föreläsningar i ämnet "Fornlämningar och naturskydd".

Publicerat: *Nämnforsens hällristningar* (Svenska Turistförningens årsskrift 1920).

Amanuensen S. Lindqvist har som docent och tillförordnad lärare vid Stockholms Högskola hållit föreläsningar därstädes i nordisk och jämförande fornkunskap.

Publicerat: *Snorres uppgifter om hednatidens gravskick och gravar* (Fornvännen 1920);

Den keltiska Hansan (ibid.).

Amanuensen A. Lindblom har i egenskap av Letterstedtsk stipendiat under året vistats på studieresa utomlands.

Bibliotekarien Sigrid Leijonhufvud.

Publicerat: *Lovisa Ulrika och Carl Gustaf Tessin*. Dokument, utg. av Sigrid Leijonhufvud, Sthlm 1920, 8:o.

Stockholm i oktober 1921.

Underdånigst
OTTO JANSE
 t. f. riksantikvarie.

